

ONDERZOEK Arbeidsmigranten in de Bollenstreek

'Ik moet nog te vaak uitleggen dat wij het wél goed doen'

Bijna 11.000 arbeidsmigranten gaan elke ochtend aan het werk in de Duin- en Bollenstreek. Sommigen vertrekken na korte tijd, anderen verblijven jaren in Nederland. In een serie verhalen gaat het Leidsch Dagblad in gesprek met de arbeidsmigranten, maar ook hun werkgevers en huisvesters. In dit verhaal de uitzenders.

Roza van der Veer

Duin- en Bollenstreek ■ De rapporten liegen er niet om. In mei luidde de Arbeidsinspectie in haar jaarverslag de noodklok over misstanden rond arbeidsmigranten. Gelokt door het ogenschijnlijk hoge minimumloon in Nederland is inmiddels 5 procent van alle werknemers afkomstig uit de in 2004 tot de Europese Unie toegetreden landen uit Midden-Europa. De Arbeidsinspectie constateert in haar jaarverslag dat veel arbeidsmigranten, net als mensen met een laag loon en een flexibel contract, vaker bloot staan aan onveilige en ongezonde arbeidsomstandigheden, te maken krijgen met onderbetaling, te lange werktijden en uitbuiting. Eerder deden de commissie Regulering van Werk en het 'Aanjaagteam bescherming migranten' onder leiding van Emile

Roemer aanbevelingen om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Uitzendbureaus, goed voor ongeveer 15 procent van alle klachten die bij de Arbeidsinspectie binnenkomen, spelen daarbij een cruciale rol. Zij helpen volgens de Arbeidsinspectie arbeidsmigranten om de stap naar het westen te zetten. Zij functioneren als intermediair door vervoer, werk en woonruimte te bieden en de arbeid als productiecapaciteit aan te bieden aan werkgevers.

Arbeidsmigratie als verdienmodel waarbij de arbeidsmigrant, die de Nederlandse taal en wet niet kent, in de kwetsbare positie zit. Voor Roemer reden om te pleiten voor een verplichte certificering van uitzendbureaus, een advies dat is overgenomen door het kabinet, zoals uit een Kamerbrief blijkt. Wie zijn die uitzenders? En hoe zit dat in de Bollenstreek?

'Best een schok te zien hoeveel wij regelen'

Kasia Zukowicz (38) heeft vijf jaar als sociaal begeleider gewerkt bij de FHS. Gezamenlijk hielpen Kasia en haar collega's de uitzendkrachten bij medische zaken, verzekeringen, preventie ziekteverzuim en af en toe bij repatriëring na een ongeval.

Die hulp is niet overbodig, constateert ze. Het is voor arbeidsmigranten lastig om de weg te vinden in Nederland. De regels zijn anders, veel arbeidsmigranten spreken geen Nederlands of Engels, maar ook de cultuurverschillen zijn soms groot.

„Nederlanders zijn gemakkelijker. Als ze verkouden zijn, zien ze het uit en klaar. Veel Polen zijn een beetje hypochondrisch. Op de Poolse televisie gaan acht van de tien reclames over medicijnen bijvoorbeeld. Zelfs voor een rokerskuchje wordt wel iets aangeboden. Ik merk dat Polen altijd gelijk naar de dokter willen en liefst naar een specialist. Maar zo werkt het in Nederland niet. Dus geef je vaak het advies om even twee dagen uit te rusten. Maar het is lastig hoor want ik ben

geen dokter. Dus bij twijfel gaan we vaak naar de dokter. En als de taal een barrière is? Desnoods stuur ik een sms die de werknemer aan de dokter kan laten zien. Daarna help ik bij het vertalen, vaak op afstand via de telefoon, als er medicijnen worden voorgeschreven of andere zaken spelen.”

Het sociaal begeleidingsteam houdt ook in de gaten dat werknemers verzekerd zijn. FHS heeft een eigen collectieve verzekering zonder eigen bijdrage om te voorkomen dat doktersbezoek om financiële redenen wordt geschuwd. Ook vaccinaties tegen covid-19 werden in samenspraak met de GGD geregeld.

„Bij FHS regelen we echt heel veel voor onze mensen. Ik vond dat in het begin best een schok hoeveel er wordt gedaan. Maar soms word je ook verrast. Kromaten bijvoorbeeld zijn best zelfstandig en laatst had ik er een die slecht ging zien. Ik maakte een afspraak bij de opticien en twee weken later kreeg ik een foto terug met bril. Om te bedanken.”

i

Onderzoek

Dit verhaal is het derde deel van een zesdelige serie over arbeidsmigranten in de Bollenstreek. Volgende week zaterdag verschijnt deel vier. Deze serie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Kwaliteitsimpuls Zuid-Hollandse Journalistiek van de provincie Zuid-Holland.

Vergrootglas

Hoeveel klachten bij de Arbeidsinspectie binnenkomen uit de Duin- en Bollenstreek is niet bekend. De overheidsdienst houdt geen regionale gegevens bij en moet zich aan privacyregels houden. Ook bij de Vakbond FNV zijn geen concrete klachten uit de regio gemeld. Maar dat de uitzenders onder een vergrootglas liggen, is duidelijk. In de Duin- en Bollenstreek werken meerdere uitzendbureaus, groot en klein, gevestigd in de Bollenstreek maar soms ook daarbuiten. Sommigen zijn aangesloten bij de Bond Uitzendondernemingen ABU, zoals Flexible Human Services in Noordwijkerhout en Otto Work Force, dat zijn hoofdkantoor heeft in Venray. Andere uitzendbureaus zijn aangesloten bij de NBBU, zoals Ruigrok Productie in Hillegom. Beide organisaties zien erop toe dat aangesloten leden zich aan wet en regelgeving houden waardoor misstanden, zoals de Arbeidsinspectie constateert, zoveel mogelijk worden voorkomen. We gingen langs bij drie uitzenders.

Frank van Gool is directeur van het landelijk werkende Otto Work Force. Het bedrijf heeft in de regio onder meer arbeidsmigranten bij Heemskerk Fresh & Easy, Dekker Warmond en de twee grootste supermarkten, ongeveer 1.500 werknemers. Dat is een klein deel van het totale werknemersbestand, dat 25.000 mensen omvat, waarvan 17.000 in Nederland. Het bedrijf heeft kantoren in verschillende Europese landen, waaronder Polen. Werknemers, 72 procent heeft de Poolse nationaliteit maar het percentage Bulgaren en Roemenen groeit, worden ingezet in logistiek, e-commerce en bij orderpicking.

Nathalie Geerlings tijdens de

Nederlandse taallessen voor arbeidsmigranten op het kantoor in Noordwijkerhout.

FOTO HIELCO KUIPERS

Nederlands

„Een eerlijk zijn. Wie heeft Google Translate gebruikt?” Jaap de Visser uit Lisse kijkt zijn zeven studenten doordringend aan. De vingers gaan in de lucht. „Allemaal”, klinkt het een beetje timide uit de klas. Jaap lacht. Hij heeft deze avond nog wel een tweede schrijfpoddracht voor de zeven arbeidsmigranten die op het kantoor van uitzendbureau FHS Nederlandse les krijgen.

„En dit keer telefoons in de zak en de tas houden”, zegt hij streng. De studenten knikken gedwee en gaan aan de slag. Gefronste voorhoofden en zachtjes overleggend

„We doen alles behalve de vleesindustrie”, meldt Van Gool.

Hij wijst erop dat bij zijn bedrijf 42 procent werknemers in vaste dienst is. „Zo'n hoog percentage heeft geen enkel uitzendbureau. De rest van de mensen krijgt een contract van meestal zeven maanden, waarbij ze minimaal 32 uur gegarandeerd uitbetaald krijgen. Je ziet dat mensen daardoor langer blijven. Wij zijn dus zeker geen standaard uitzendbureau. Natuurlijk worden bij ons contracten ook niet altijd verlengd, maar dan gaat het om mensen die uit evaluaties minder goed blijken te werken.” Hij wijst erop dat de uitzendkrachten hetzelfde salaris verdienen als andere werknemers. „Geen concurrentie op de werkvloer dus. Gevolg is dat wij geen moeite hebben om

leren zonder Google Translate

werpen ze zich op hun brief.

De Visser geeft Nederlandse les met aanvankelijk Engels als steuntaal. In twaalf weken tijd leren de arbeidsmigranten uit Polen, Moldavië en Roemenië de beginselen van de Nederlandse taal. Wie wil kan een vervolgcursus doen van nog eens twee keer twaalf weken. „Maar dan kunnen ze goed Nederlands praten en schrijven, inclusief grammatica.” Deze woensdagavondgroep volgt de tweede cursus en kan zich al redelijk verstaanbaar maken in het Nederlands.

De 25-jarige Patryk Jarkowski bij-

voorbeeld is anderhalf jaar in Nederland. „Ik heb eerst bij C&A gewerkt maar werk sinds februari nu op kantoor bij FHS, op de afdeling personeelszaken. Ik wil de taal leren. Voor mijn werk zodat ik carrière kan maken maar ook omdat ik hier wil blijven. Het Nederlands valt mee want ik heb acht jaar in Berlijn gewoond. Duits en Nederlands lijken wat op elkaar.”

Perfectionist

Ook Anna Solden uit Moldavië pikt de taal snel op. „Maar ik ben een beetje een perfectionist dus ik

praat liever Engels.” De 33-jarige vrouw, die ook een Roemeens paspoort heeft, spreekt Russisch, Spaans, Roemeens en Engels en verstaat Oekraïens. Ze werkte als tolk tot haar werk, bij het uitbreken van de coronapandemie, wegviel. „Na vijf maanden was mijn geld op en toen mijn moeder overleed, ben ik vertrokken. Nu woon ik in Lisse bij mijn Nederlandse vriend en wil de taal leren.”

Voor directeur Nathalie Geerlings is het aanbieden van kosteloze taallessen, de cursisten betalen alleen hun boek, een manier om de

eigen werknemers te binden. Ook klanten zijn blij met werknemers die wat Nederlands spreken. Nathalie: „Het aanbieden van korte cursussen waarbij ze steeds weer een stapje kunnen doen, werkt beter dan een cursus van een jaar. Sommige mensen zijn maar drie maanden in Nederland en die willen geen zes maanden cursus. Pas als ze echt door willen, gaan ze vaak naar een NTS om ook een diploma te halen.” Via de taallessen worden ook talentvolle arbeidsmigranten gescout voor een kantoorbaan bij FHS. „Patryk is een goed

eigen werknemers te binden. Ook klanten zijn blij met werknemers die wat Nederlands spreken. Nathalie: „Het aanbieden van korte cursussen waarbij ze steeds weer een stapje kunnen doen, werkt beter dan een cursus van een jaar. Sommige mensen zijn maar drie maanden in Nederland en die willen geen zes maanden cursus. Pas als ze echt door willen, gaan ze vaak naar een NTS om ook een diploma te halen.” Via de taallessen worden ook talentvolle arbeidsmigranten gescout voor een kantoorbaan bij FHS. „Patryk is een goed

voorbeeld van iemand die graag vooruit wil en waarvan het zonde is dat hij in de productie werkte.”

Dan is de schrijfpoddracht klaar en mag iedereen zijn schrijfsel oplezen. Jaap geeft complimenten, corrigeert 'het is op vakantie en niet in vakantie' en maakt ondertussen een programma voor volgende week. „We gaan werken aan de werkwoorden, de zinsopbouw en vaste uitdrukkingen.” Als de vijf vrouwen en twee mannen zuchten, stelt hij ze gerust. „Geen stress in de les. Maar nu gaan we naar huis en zie ik jullie volgende week.”

„ De eerste Polen kwamen nog met een bon voor brood en alles was goed. Als je nu iets niet goed doet, komen ze niet meer

„ De FNV zegt dat elke idioot nu een uitzendbureau kan beginnen en dat is ook zo

door Nederlanders, maar later door opeenvolgende stromen arbeidsmigranten. „Op een gegeven moment kwam een buurman vragen of wij werknemers voor hem hadden. Dat was de allereerste klant”, herinnert Geerlings zich. Dat ene verzoek leidde uiteindelijk tot de oprichting van FHS in 2002.

Sinds het begin groeit het uitzendbureau ieder jaar met honderd extra arbeidskrachten tot inmiddels tweeduizend arbeidskrachten nu. Nathalie Geerlings: „De vraag wordt steeds breder, met de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Voor aantrekkelijk werk zijn steeds minder mensen te vinden, want de beter betaalde banen liggen voor het oprapen.”

→ Lees verder op pagina 8